

**ΤΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΛΩΣΗ ΕΘΝΑΡΧΙΚΑ ΠΡΟΝΟΜΙΑ
ΤΟΥ ΜΩΑΜΕΘ Β΄ ΠΟΡΘΗΤΟΥ
ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΓΕΝΝΑΔΙΟ Β΄ ΣΧΟΛΑΡΙΟ**

Όταν οι Οθωμανοί εισήλθαν στην Βασιλεύουσα επεκράτησε πανικός, λεηλασίες, αγριότητα, βιαιοπραγίες, σφαγές, καταστροφές. Οι Οθωμανοί επί τρεις ημέρες, σύμφωνα με την υπόσχεση που τους είχε δώσει ο κατακτητής Μωάμεθ, λεηλατούσαν και συγκέντρωναν λάφυρα. Όλες οι Εκκλησίες εσυλήθησαν, ιερές εικόνες εκάησαν και πολλά πολύτιμα αρχαία ελληνικά χειρόγραφα και έγγραφα κατεστράφησαν. Στην συνέχεια ο Μωάμεθ διέταξε επίσημα την διακοπή των βιαιοπραγιών και εισήλθε έφιππος στον ιερό Ναό της Του Θεού Σοφίας, όπου προσευχήθηκε στον Αλλάχ, ευχαριστώντας τον για την νίκη του. Διέταξε να επιχρισθούν όλα τα ψηφιδωτά και οι τοιχογραφίες και μετέτρεψε την Εκκλησία – Σύμβολο της Χριστιανοσύνης σε τέμενος.

Καθώς όμως ο Μωάμεθ άρχισε να περπατά στους δρόμους της πάλαι ποτέ ενδόξου Κωνσταντινούπολεως, αντίκρυσε την ερημιά, την καταστροφή και τον θάνατο. Απεφάσισε λοιπόν να αναστήσει την Πόλη και έδωσε διαταγή να εξέλθουν από τις κρυψώνες τους οι ολίγοι εναπομείναντες Έλληνες τους οποίους με απόφασή του δεν επρόκειτο να τους βλάψει κανένας από το στρατό του. Γνωρίζοντας ο ίδιος την προσωπικότητα, το ήθος και τη μόρφωση του Γενναδίου Σχολαρίου, αποφάσισε να τον καλέσει στην Κωνσταντινούπολη για να εκλεγεί Πατριάρχης. Ο Μωάμεθ πίστευε ορθά ότι η εκλογή Πατριάρχου θα έδινε θάρρος στους Έλληνες να επαναπατρισθούν και να επανεγκατασταθούν στην Κωνσταντινούπολη.

Στην «Πατριαρχική ιστορία» αναφέρεται επίσης ότι, όταν ο Σουλτάνος Μωάμεθ ο Β΄ εισήλθε ως κατακτητής και θριαμβευτής στην Πόλη, μη γνωρίζοντας ότι δεν υπήρχε Πατριάρχης στην Κωνσταντινούπολη, απόρησε και εκνευρίστηκε επειδή ο Πατριάρχης δεν τον υποδέχθηκε και δεν τον προσκύνησε ως Βασιλέα. Όταν όμως πληροφορήθηκε ότι ο Πατριαρχικός Θρόνος της Κωνσταντινούπολεως εχήρευε, πρόσταξε τους προύχοντες και τους κληρικούς της Πόλεως να εκλέξουν αμέσως Πατριάρχη για το υπόδουλο Γένος τους.

Ο Γεννάδιος, όπως αναφέρουν οι ιστορικές πηγές, την επομένη ημέρα της αλώσεως, συνελήφθη και μεταφέρθηκε ως αιχμάλωτος στην Αδριανούπολη όπου ετέθη στην υπηρεσία ενός πλουσίου Οθωμανού ο οποίος τον εκτιμούσε πολύ. Επειδή όμως ο Πορθητής είχε πληροφορηθεί για το μεγαλείο του Γενναδίου, ήθελε διακαώς να τον γνωρίσει και γι' αυτό έστειλε απεσταλμένους να τον εντοπίσουν. Εκείνοι τον ανεκάλυψαν, τον απελευθέρωσαν και τον παρουσίασαν στον Σουλτάνο. Όταν ο νεαρός Σουλτάνος που ήταν μόλις 23 ετών, συνάντησε τον Γεννάδιο και συνομίλησε μαζί του, εθαύμασε την σοφία, την σύνεση, τις γνώσεις και τις αρετές του ανδρός. Διά τούτο ο Μωάμεθ «... τιμά δε και δώροισ αυτόν (τον Γεννάδιον) φιλοτίμοις τε και εντίμοις...».

Άξιο μνείας είναι ότι ο Γεννάδιος, ο οποίος τα προηγούμενα έτη είχε καρεί μοναχός, εξελέγη Πατριάρχης στον Ιερό Ναό των Δώδεκα Αποστόλων, αφού βεβαίως είχε προηγηθεί η αθρόα εις τους τρεις βαθμούς της Ιερωσύνης χειροτονία αυτού. Μετά, λοιπόν, από την χειροτονία, οι Αρχιερείς, οι λοιποί κληρικοί και οι τα πρώτα φέροντες Έλληνες άρχοντες, ύστερα από πρόσκληση του Σουλτάνου, συνόδευσαν τον νέο Πατριάρχη στα ανάκτορα. Εκεί ο Σουλτάνος τον υπεδέχθη με τιμές, συνομίλησε μαζί του και όταν επρόκειτο να αναχωρήσει

ο Γεννάδιος, ο Μωάμεθ του έδωσε ως δώρο μία ράβδο. Αναφέρεται μάλιστα ότι τον συνόδευσε μέχρι την αυλή και διέταξε τους άρχοντες των ανακτόρων του να συνοδεύσουν τιμητικώς τον Γεννάδιο μέχρι την έδρα του. Τα δε λόγια τα οποία είπε ο Μωάμεθ στον Πατριάρχη Γεννάδιο ήταν τα εξής: «*Πατριάρχευε επ' ευτυχία και έχει την φιλίαν ημών, εν οίς θέλεις, έχων πάντα τα σα προνόμια, ως και οι προ σου Πατριάρχαι είχαν. Έχε δε και τον ναόν των Αγίων Αποστόλων εις κατοικίαν σην...*».

Τα δε θρησκευτικά, διοικητικά και δικαστικά προνόμια που παρεχώρησε ο Σουλτάνος Μωάμεθ Β' ο Πορθητής στον πρώτο μετά την άλωση Οικουμενικό Πατριάρχη Γεννάδιο Σχολάριο, ήταν τα παρακάτω: 1) Αναγνωρίσθηκε ο Πατριαρχικός Θρόνος της Κωνσταντινουπόλεως. 2) Οι Ορθόδοξοι Χριστιανοί της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας, χωρίς διάκριση καταγωγής, εθεωρήθηκαν «έθνος» (millet), υπό την θρησκευτική εννοιολογική σημασία του όρου, και ο Πατριάρχης της Κωνσταντινουπόλεως εθεωρήθη ως «Εθνάρχης - Γενάρχης» (millet basi), αρχηγός δηλαδή της θρησκευτικής αυτής κοινότητας με πολιτική όμως διάσταση. 3) Αναγνωρίσθηκε η θρησκευτική ελευθερία των Χριστιανών καθώς και η διατήρηση των ηθών και των εθίμων τους. 4) Η θρησκευτική κοινότητα των Ρωμηών είχε αυτονομία όχι μόνο στον θρησκευτικό τομέα, αλλά επίσης στον οικογενειακό, στον κοινωνικό και στον εκπαιδευτικό. 5) Η δικαιοδοσία του Πατριαρχείου επεκτεινόταν τώρα όχι μόνον επί των εκκλησιαστικών ή πνευματικών ζητημάτων, αλλά και επί των διοικητικών και δικαστικών. Είχε δε στην καθ' ύλην αρμοδιότητα και δικαιοδοσία του τα ζητήματα των γάμων, των διαζυγίων, των κληρονομιών και κληροδοτημάτων. Δίκαιζε τους κληρικούς και τους λαϊκούς και διατηρούσε φυλακές. 6) Ο Πατριάρχης και οι Αρχιερείς ήταν απαλλαγμένοι από τους φόρους. 7) Ο Πατριάρχης είχε το δικαίωμα να φορολογεί τους κληρικούς και τους λαϊκούς. 8) Ο Οικουμενικός Πατριάρχης ήταν υπεύθυνος έναντι της Υψηλής Πύλης για τους Ορθόδοξους Χριστιανούς της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας και αντιπροσώπευε ενώπιον της Υψηλής Πύλης και τους άλλους Ορθόδοξους Πατριάρχες της Ανατολής, οι οποίοι ήταν υπόδουλοι του Σουλτάνου, δηλαδή τους Πατριάρχες Αντιοχείας, Αλεξάνδρειας και Ιεροσολύμων. 9) Ο Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως φρόντιζε μέσω των κληρικών για την τάξη και την ησυχία των Ορθόδοξων Χριστιανών. 10) Η Εκκλησία είχε υπό την δικαιοδοσία και ευθύνη της, την ανέγερση, την επισκευή, την επίβλεψη και την συντήρηση των Εκκλησιών και των Μοναστηριών. 11) Η Εκκλησία είχε το δικαίωμα να ιδρύει, να διατηρεί και να διοικεί, χωρίς ξένες παρεμβάσεις, δικά της δημόσια εκπαιδευτήρια για την μόρφωση και εκπαίδευση των χριστιανοπαίδων, καθώς επίσης και φιλανθρωπικά ιδρύματα (νοσοκομεία, γηροκομεία, ορφανοτροφεία κ.ά.) για τις ποικίλες κοινωνικές ανάγκες των Χριστιανών.

Υπ' αυτές λοιπόν τις συνθήκες άρχισε για το ευσεβές και πολύπαθο Γένος των Ρωμηών και το μαρτυρικό Οικουμενικό Πατριαρχείο μία νέα ιστορική πορεία μέσα στα σύνορα ενός αλλόθρησκου και αλλογενούς κράτους. Βέβαια, τα παραπάνω προνόμια τα οποία εδόθησαν από τον Πορθητή και ήταν καθοριστικής σημασίας για την επιβίωση της Εκκλησίας και του Γένους, παραβιάστηκαν πολλές φορές από τους διαδόχους του Σουλτάνου. Παρ' όλα αυτά, όσο αποθαρρυντικές και εξαντλητικές και αν ήταν οι παραβιάσεις αυτές, ωστόσο δεν φαίνεται να αποσκοπούσαν τουλάχιστον άμεσα στην ριζική κατάλυση, εκτός από μεμονωμένες μία ή δύο περιπτώσεις, της θρησκευτικής ελευθερίας και της Εκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ως ανώτατου θρησκευτικού κέντρου και ως οργανωμένου διοικητικού συστήματος. Έτσι, το Οικουμενικό Πατριαρχείο συνέχισε την πορεία, την ιστορία, το έργο και την Οικουμενική αποστολή του μέσα βέβαια από αντίξοες και επικίνδυνες συνθήκες και

καταστάσεις, που όμως με την βοήθεια του Θεού κατάφερε να ξεπερνά τους σκοπέλους του ιστορικού γίνεσθαι εντός της καταπιεστικής μουσουλμανικής – οθωμανικής διακυβερνήσεως. Το Οικουμενικό Πατριαρχείο ως «Κιβωτός» έσωσε το Γένος, την Ρωμηοσύνη, την Ορθοδοξία. Περί τούτου δε και οι λίθοι κεκράζονται.

Εφέτος ήδη συμπληρώθηκαν 565 έτη από της αποφράδος εκείνης ημέρας, της 29^{ης} Μαΐου 1453, όταν επάτησε το μιρό πόδι του χριστομάχου Μωάμεθ Β΄ Πορθητού την Αγία Πόλη της Θεοτόκου και δυστυχώς μέχρι και σήμερα το Οικουμενικό μας Πατριαρχείο, η Μητέρα Εκκλησία πασών των Ορθοδόξων Εκκλησιών, βρίσκεται υπό καθεστώς καταπιεστικό. Εμείς δεν λησμονούμε, δεν πρέπει να λησμονούμε... πάντες εσμέν επιγενόμενοι βλαστοί του Φαναρίου. Πάντες όπου γης ενσαρκώνουμε το τηλαυγέστατο Φανάριο και υπέρ αυτού «ζώμεν, κινούμεθα και εσμέν».